

LAUSUNTO

Helsinki 15.9.2021

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Viite: VN/21145/2021

Asia: Kirjallinen kuuleminen sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenjärjestelymahdollisuuksia selvittävän työryhmän työn toisesta vaiheesta

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveystieteellinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on yli 240 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäsenenä yli 70 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Lisätietoja: erityisasiantuntija Kaarina Tamminiemi, kaarina.tamminiemi@soste.fi, 040 5774614

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Vertti Kiukas

pääsihteeri

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE Finlands social och hälsa rf
SOSTE Finnish Federation for Social Affairs and Health

www.soste.fi

SOSTE kiittää mahdollisuudesta lausua STM:n hallinnonalan lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenjärjestelymahdollisuuksia selvittävän työryhmän työn toisesta vaiheesta.

SOSTE:n aiemmat asiaan liittyvät lausunnot ovat eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle 24.4.2018 (HE 14/2018 vp asiantuntijapyyntö) sekä sosiaali- ja terveysministeriölle selvitystyön ensimmäisestä vaiheesta 23.3.2021 (VN/21145/2020).

Selvitystyön taustasta

Työryhmän tehtävänä on selvittää oman hallinnonalan lupa- ja ohjaus valvontatehtäviä hoitavan virastokokonaisuuden kehittämistarpeet sekä vaihtoehtoja, joilla kehittämistarpeisiin voidaan vastata. Työryhmän pitää myös tehdä ehdotukset valittavista ratkaisumalleista ja niiden edellyttämistä toimenpiteistä. Työryhmän asettamisen taustalla on mm. hallinnonalan lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien ja virastojen hajautuneisuus, työnjaon osittainen päällekkäisyys tai rinnakkaisuus sekä tulosoikeuden ja toiminnan koordinaation haasteet. Nykyinen rakenne ei ole selkeä eri toimijoiden eikä asiakkaan näkökulmasta.

Ensimmäisen vaiheen työ 19.10.2020-30.3.2021 keskittyi sote-uudistuksen kannalta kiireellisiin ja tarpeellisiin muutostarpeisiin. Työ rajattiin koskemaan Valvira (ml. lautakunnat) ja avien POL-vastuualueen tehtäviä.

Toisen vaiheen työ, päättyy 30.9.2021 käsittäen aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueen, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimean, Sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomaisen Findatan sekä Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen asettamispäätöksessä rajattujen (tartuntatautilain lupa ja valvonta, imeväisten ja pikkulapsen ruokintaa koskevan tiedotusaineiston ennakkohyväksyntä) tehtävien jatkokehittämisen suuntaviivoja, joiden osalta erillistä selvitys- ja valmistelutyötä olisi hyvä jatkaa. Selvitystyön mandaatti ehdotuksen muodostamisessa sekä niiden vaikutusten arviointi rajoittuu selkeästi STM:n hallinnonalan tehtäviin.

Ensimmäisen vaiheen ehdotuksesta

Selvitystyön ensimmäisessä vaiheessa työryhmä muun muassa ehdotti, että jatkossa lähtökohtaisesti kaikki hallinnonalan uudet lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävät keskitettäisiin ehdotetulla tavalla perustettavaan valvontavirastoon. Tämä ei kuitenkaan koskisi Fimean tehtäviä, jonka tehtävät on työssä rajattu selkeästi toimivaltavirastoratkaisun ulkopuolelle. STM:n hallinnonalan valvontatehtävien kokonaisuuden näkökulmasta kehittämisen tarpeita ja suuntaviivoja tulee jatkossa tarkastella myös suhteessa ensimmäisen vaiheen ratkaisuehdotukseen ja sitä koskevaan jatkovalmisteluun.

Ensimmäisen vaiheen lausunnossa SOSTE piti työryhmän ehdotusta valtakunnallisesta sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston perustamista perusteltuna. Lisäksi SOSTE esitti lausunnossaan, että valtakunnalliselle sosiaali- ja terveysalan valvontavirastolle asetetaan neuvottelukunta, joka käsittelee viraston kehittämissuuntia ja toimintalinjoja sekä tuo esiin eri sidosryhmien näkökulmia.

Neuvottelukunnassa tulee olla sosiaali- ja terveysalan järjestöjen edustus palvelujen käyttäjien näkökulman vahvistamiseksi.

SOSTEn näkemykset esitettiin kysymyksiin koskien toisen vaiheen ehdotuksia jatkokehittämisen suuntaviivoista

1. Ovatko toisen vaiheen jatkokehittämisen suuntaviivaehdotukset mielestänne riittäviä ja tarkoituksenmukaisia suhteessa tiedossa oleviin kehittämistarpeisiin?

Avien työsuojeluvalvonta:

Työryhmän ehdotus: Selvitetään ja tarkastellaan työsuojeluvalvonnan mahdollista sijoittumista osaksi perustettavaa toimialan valvontavirastoa. Työsuojeluvalvonnan kokonaisuuden arviointi edellä mainituista lähtökohdasta edellyttää laajempaa selvitys- ja valmistelutyötä, jossa reunaehtona on selvitystyön ensimmäisessä vaiheessa tehdyn ehdotuksen eteneminen, laajemman valtion aluehallinnon kokonaisuuden selvittäminen sekä muun toimintaympäristön muutoksen huomioiminen.

SOSTEn kanta: Kannatamme laajemman selvitys- ja valmistelutyön käynnistämistä.

Fimea:

Työryhmän ehdotus: Työryhmä ei esitä toiminnan uudelleenjärjestelyjä koskevia toimenpide-ehdotuksia.

SOSTEn kanta: Kannatamme, että Fimean tehtävät jätetään toimialavirastoratkaisun ulkopuolelle. Tehtävien kytkemisellä osaksi kansallista sote-valvontavirastoa ei saavuteta Fimean toiminnan tai sote-alan valvonnan keskittämisen kannalta merkittävää hyötyä. Fimean rooli tulee sitoutumaan jatkossa entistä vahvemmin toimialan kansainväliseen muutokseen.

THL:n rooli ja tehtävät:

Työryhmän ehdotus: THL:n roolin ja tehtävien kokonaisuus tulisi selvittää ja selkeyttää kokonaisuutena. THL:ää koskeva roolin, tehtävien ja niiden sijoittumisen tarkastelua koskeva laajempi selvitys- ja valmistelutyö tulisi ulottaa myös Findataan.

SOSTEn kanta: Kannatamme THL:n tehtävien kokonaisuuden sekä Findatan osalta erillistä laajempaa selvitystyötä.

Kaikkia koskevat ehdotukset kehittämisen suuntaviivoiksi:

Työryhmän ehdotus: Hyödynnetään täysimääräisesti virastojen välisen yhteistyön ja yhteistoiminnan tiivistämisen mahdollisuuksia sekä toimialaviraston perustamisen luomia uusia edellytyksiä muun muassa panostamalla osaamisen kehittämiseen ja resurssien yhteiskäyttöön esimerkiksi perustetaan osaamiskeskus, johon kootaan yksilöidyt, mutta riittävän laajat aihealueet sekä edistetään valvonnan koulutusohjelman käynnistämistä.

SOSTEn kanta: SOSTE kannattaa yhteistyön tiivistämistä ja osaamisen kehittämistä. SOSTE kannattaa myös osaamiskeskuksen sekä valvonnan koulutusohjelman käynnistämistä.

Työryhmän ehdotukset kehittämisen suuntaviivoiksi (uudet tehtävät)

SOSTE pitää perusteltuna työryhmän tekemää periaatepäätöstä, että jatkossa lähtökohtaisesti kaikki uudet lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävät (lukuun ottamatta tehtäviä, jotka selkeästi kuuluvat toimialavirastoratkaisun ulkopuolelle rajattuun kokonaisuuteen) keskitetään ensisijaisesti 1-vaiheessa muodostettuun valvontavirastokokonaisuuteen.

2. Mikäli kehittämisen suuntaviivat eivät mielestänne ole tarkoituksenmukaisia, millainen jatkokehittäminen mielestänne parhaalla tavalla vastaisi todettuihin kehittämistarpeisiin?

-

3. Mitä jatkokehittämisessä tulisi erityisesti ottaa huomioon?

Selvitys- ja valmistelutöiden yleisperiaatteita tulisi jatkossa olla mm.

- Selkeät hyödyt palvelun saajan ja valvonnan näkökulmasta.
- Jatkokehittämisellä tulee tavoitella mm. hallinnollisen taakan vähentämistä, yhteistyön lisäämistä ja lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien sujuvuutta.
- Ohjaus-, valvonta- ja muut resurssit tulee allokoida tasapuolisesti, riittävästi ja tarpeiden mukaisesti, jos eri viranomaistoimintoja keskitetään.
- Lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien hoitaminen ei saa vaarantua missään tilanteessa selvitys- ja mahdollisen muutostyön aikana.

4. Mitä muuta haluatte tuoda esiin

SOSTE huomauttaa, että STM:n toimialan sisäisen työryhmän asettamisaika 19.10.2020-30.9.2021 on varsin lyhyt aika selvittää näin mittavaa kokonaisuutta. Selvitystyön aikatauluun on vaikuttanut sote-uudistuksen aikataulu erityisesti ensimmäisen vaiheen osalta. Uudistuksen jatkovaiheissa selvitys- ja valmistelutyöhön tulee varata riittävästi aikaa, koska uudistus on mittava, vaikutuksiltaan laaja ja toimintaympäristössä tapahtuu muitakin yhtäaikaisia muutoksia.